

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Ob šestdesetletnici cesarjeve vlade. — Nove agrarne deželne postave. — Odprava prisilnega prejema soli v kockah. — Oddaja eraričnih otrob v zimi 1908-1909. — Kako se pripravi seme za setev. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem. — Potovalna predavanja o perutinarstvu. — Zborovnja podružnic in krajskih društev. — Iz podružnic in krajskih društev. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Ob šestdesetletnici cesarjeve vlade.

Ne 2. decembra 1908 se povrne šestdeseti dan, na kateri je naš presvetli vladar zasedel sedež Habsburžanov. Vsi narodi naše raznovrstne države, vsi poklicni stanovi se pripravljajo, da bodo ta vzvišen dan slavnostno praznovali. V sijajni palači, v borni koči, v tihi alpski dolini in v obljudenih mestih se skazuje cesarju ljubav in spoštovanje in milijoni zvestih državljanov so si edini v želji, naj božja previdnost razlije nad večer življenja našega modrega in plemenitega cesarja vso srečo. Tudi mi kmetovavci zelene Štajerske, kjer si naš cesar tako rad odpočiva, čtimo isto, ne le iz samo človeških čuvstev, ampak z ozirom na obilno podporo, ki jo je naš cesar v tej dolgi dobi naklonil našemu kmetijstvu. Sicer nam ni dano, da bi slavili ta dan z vsem sijajem, kakor po mestih in s tem pokazali svojo udanost, naša sela ležijo daleč narazen in mi se moramo s tem slavljem omejiti na naš dom. Tukaj pa je bomo slavili z ono iskrenostjo in globokostjo, ki je primerna pomenu tega velikega trenutka. Pošteni Štajerc je v veliki ljubezni udan svojemu vladarju. Gotovo bo v vsaki kmečki hiši na Štajerskem kipela iz globine src proti nebu pobožna in iskrena želja: Bog ohrani, Bog obvari našega cesarja in mu daj lep življenjski večer.

Nove agrarne deželne postave.

Postava za varstvo planš.

Kapitalistično stremljenje naše dobe in stremljenje po luksusu, ki je žnjim v zvezi, se je pokazalo med drugimi slučajji tudi v avstrijskih alpskih deželah v tem, da se je nakupilo mnogo kmetijskih posestev za love. Temu je mnogo pripomogel razvoj naših prometnih sredstev, ki je zmanjšal in zblížal velike razdalje in ki je za bogatega meščana lov posebno olajšal. Ker leži naša zelena Štajerska s svojimi naravnimi krasotami ob glavnih prometnih potih in je tako v najbližji zvezi s prestolnim mestom, je pač naravno, da se je nakupilo toliko kmetijskih posestev ravno pri nas. Statistika nam kaže, da je v času od 1885 do 1894 na Gornjem Štajerskem popolnoma izginilo nič manj ko 318 kmetijskih posestev, od teh pa se jih je kupilo 91 samo za lov. V občinah Kallwang in Wald je v zadnjih 60 letih izginilo 75 kmetijskih posestev in 26 planš iz kmetijskih rok. V istem razmerju je v letih 1880.—1900. vedno nazadovalo tudi število kmetijskih posestnikov in prebivavcev, kakor izhaja iz sledečega pregleda v ljubenskem sodnijskem okraju na Gornjem Štajerskem.

Leto	Kmetov	Manj	
		kmetov	v odstotkih
1880	17.576		
1890	11.396	6180	35.6
1900	10.917	479	4.2
		6659	39.8

V letih 1903. in 1904. se je prodalo po podatkih deželnega statističnega urada kmetijskih posestev nekmetom:

1903: 255 posestev s 3823 ha
1904: 472 " " 5211 "

Skupaj: 727 posestev s 7034 ha

Od teh se jih je porabilo 80 od sto za love, torej odtegnilo kmetovanju. Temu zelo nevarnemu počenjanju ni smela dežela pustiti nadaljne oblasti; zato se je sklenilo ustvariti zakonita sredstva, ki bi vsaj nekoliko omejila pogozdovanje planš, ki so za našo živinorejo tako zelo važne in potrebne. Tukaj gre vendar za zelo veliko površino, ki pride v vpoštev. Naše štajerske planše zavzemajo 139.004 ha; od teh jih je 107.781 ali 77.7 od sto v rokah zasebnih lastnikov in agrarnih družb.

Kar zadeva postavu za varstvo planš samo, ki jo je štajerski deželni zbor sprejel 20. oktobra t. l., je narejena po solnograškem vzorcu in na podlagi vladine predloge, ker je vlada osnutek postave, ki se je sprejel 22. marca 1907, zaradi nekkih formalnih nedostatkov vrnila deželnemu zboru.

V naslednjem podajamo bistveno vsebino postave za varstvo planš:

V § 1 se postavi kot prvo in temeljno načelo te postave, da se naj ohranijo sedaj obstoječe planše, t. j. planinska zemlja v tej vrsti kulture. Tukaj ne gre samo za zemljišča, ki so v zemljiškodavčnem katastru vpisana kot

planše, ampak tudi za tako zemljo, ki jo po dejanskem stanju lahko smatramo za planšo. Postavne določbe so se raztegnile tudi na one planše, ki so še le v teku časa, n. pr. z dovoljeno spremembo kulture, na novo nastale.

V prvotnem, od štajerskega deželnega zbora sprejetem osnutku je bila tudi določba, da se morajo planše ohraniti planšarstvu pod vsemi pogoji in v vseh razmerah. Na željo c. kr. poljedelskega ministrstva pa se ta princip ni sprejel v novo postavu. Merodajno je bilo pri tem mnenje, da gresta v tem slučaju vpliv postavodaje in omejitev svobode razpolaganja z lastjo predaleč. Ne bomo pa raziskovali, jeli to stališče z ozirom na eminentno narodnogospodarsko važnost tega vprašanja pravilno.

Soglasno s tozadevnimi določbami logarske postave z dne 3. decembra 1852 se nahaja v postavi za varstvo planš tudi določba, da se sme vsaka sprememba planše v kako drugo kulturo izvršiti le z dovoljenjem oblasti. Samovoljne spremembe kulture, kakor tudi vsa druga dejanja in nehanja, ki se ne strinjajo z rednim obratom planše, ki bi lahko obstanek planš spravile v nevarnost ali celo onemogočile, so prepovedane in se kaznujejo po § 18 postave za varstvo planš od političnih okrajnih oblasti z denarno globo do 1000 K. Le v nujnih slučajih, ali če zahtevajo to važni narodnogospodarski oziri, se lahko spremeni planša v kako drugo vrsto kulture.

To dovoljenje daje planšarska komisija, ki sestaja iz zastopnikov namestnije in deželnega odbora in kateri predseduje vodja političnega urada (namestnik ali njegov zastopnik). Ta komisija pa ne sme samovoljno ravnati, ampak mora pri presojanju danih razmer vprašati politične okrajne oblasti (okrajna glavarstva) in planšarski odbor kot strokoven organ.

V § 3. je določba, da se mora za planše sestaviti načrt gospodarstva in statut, ki morata biti po § 11 uradno potrjeno in pod uradnim nadzorstvom. K tem planšam se štejejo vse občinske in skupne planše. Po § 4 spadajo pod to določbo tudi vse one zasebne planše, katerih lastniki so dobili iz javnih sredstev države in dežele podpore za meliorizacijo planš.

Pristojna oblast lahko po §§ 2 in 4, odstavek 2. postave za varstvo planš v posebnih slučajih tudi proti volji za to obvezanega lastnika povzroči sestavo gospodarskega načrta in statuta. Kaj pa je vsebina gospodarskega načrta in upravnega statuta (pravil) za agrarne družbe? Odgovor na to vprašanje nam dasta §§ 5 in 6. „Gospodarski načrt obseza na podlagi dognanega trajnega pridelka dovoljeno skupno pašo in natančneje predpise o obsegu, kraju in načinu paše.“ Občinske in zadružne planše naj posamezni upravičenci rabijo „sorazmerno“. Gospodarski načrt ima nadalje določbe o gospodarjenju s planinskim gozdom, o ločitvi planše in gozda, o dovoljenju paše po gozdu, o odvažanju krme in gnoja, o potrebnih pripravah za varstvo in gojitev planšine zemlje in o boljšem gospodarjenju s planšami.

Statut o upravi, ki se naj rabi pri občinskih in skupnih planšah, mora obsezati „natančneje določbe o izberi in pravicah uprave, o pravicah in dolžnostih udeležencev oziroma upravičencev, o eventualni oddaji v najem, o nastavi prodajnih pravic.“ Nadalje mora biti za vse pravne naslednike obvezen in imeti določbo, da se smeta gospodarstveni načrt in upravni statut spremeniti le z uradnim dovoljenjem. Vse druge podrobnosti o gospodarstvenih načrtih in statutih bodo prišle v odredbah.

Oba pomočka (gospodarski načrti in statuti) se morata po preteku vsakih 10 let revidirati. Če so pri enem ali drugem potrebne spremembe, se morajo odobriti od agrarnih oblastev, ki se bodo ustvarile po komasacijski postavi, ki jo bo sklenil deželni zbor (§ 7).

Po § 8 so posebni kontroli podvržene one planše, katerih lastniki so dobili za meliorizacijo podpore iz deželnih ali državnih sredstev. Meliorizacijske naprave mora vsakokratni lastnik ohraniti tako dolgo, „kakor se je to določilo pri podelitvi podpore z ozirom na velikost planše in važnost naprave“. Če se to ne godi, potem lahko poseže politična oblast vmes in ukrene na stroške lastnika vse, kar je potrebno, da se ohranijo meliorizacijske naprave. Samoumevno je, da ne velja ta določba le za zasebne, ampak tudi za skupne planše. Ta določba se v utemeljevanju podpira kakor sledi: „Po izkušajah, ki so se naredile po posameznih deželah, v katerih ob-

stajajo postave o agrarnih operacijah, je neobhodno potrebno, da se s pomočjo javnih sredstev izvedene meliorizacijske naprave ne le postavijo pod varstvo oblasti, ampak da dobi oblast tudi prisilna sredstva v roko, s katerimi lahko skrbi za ohranitev teh naprav.“ Okrajna oblast pa poseže vmes le na predlog ali nasvet strokovnih organov.

V § 9 se govori o planšarski knjigi, ki jo mora voditi vsaka politična oblast. Pri vpisu v planšarsko knjigo odloča označba dotične parcele v katastru zemljiškega davka in splošen značaj, ki kaže v dotičnem posestvu planšo.

Posebno važno je, da se bo za vsak političen okraj sestavil planšarski odbor, ki mora pri izvajanju postave stati politični oblasti ob strani kot strokoven organ. Sestavi se iz strokovno izobraženih oseb dotičnega okraja. Kot strokoven svetovavec namestnije (političnega deželnega urada) fungira že omenjeni alpski svet. Obe korporaciji ne oddajata samo svojih mnenj, ampak smeta tudi staviti posebne predloge za varstvo planš. Važno nalogo izpolnjuje alpski svet s tem, da mora preiskati vse prošnje za podpore in staviti predloge o porabi in podelitvi podpor, ki jih dajeta država in dežela za povzdigo planšarstva.

Nadzorstvo o uvedenih gospodarskih načrtih in statutih, nad ohranitvijo subvencioniranih meliorizacijskih naprav izvršuje politična oblast. Ta se za to poslužuje alpskega nadzornika in okrajnega logarskega tehnika.

§§ 12 do 16 obsegajo posebne določbe o delnih pravicah na skupnih planšah, ki pa ne pridejo v vpoštev, ker se je sprejela postava o delitvi skupnih posestev in regulaciji ž njimi zvezanih upravnih in rabnih pravic.

§§ 18 do 20 so popolnoma formalni in govore o kaznih, če se postava za varstvo planš ne izpolnjuje in dajejo za pravno postopanje nekatera navodila.

Ostane nam samo še, da izrečemo upanje, da se bo namen, ki so ga izrekli naši poslanci v tej postavi, res v praksi tudi dosegel, namreč da se bodo ohranile naše krasne planše za potrebe našega kmetijstva in naše živinoreje.

Odprava prisilnega prejema soli v kockah.

Z odlokom finančnega ministrstva z dne 30. septembra 1908, št. 68.672 se je odpravila določba odloka finančnega ministrstva z dne 19. septembra 1906., št. 65.618, ki je določala, da se mora pri naročevanju soli v grudah v Osojah prevzeti polovico plačane količine soli v kockah. Ta odlok stopi dne 16. oktobra v veljavo. Trgovska in obrtna komora v Gradcu daje to na znanje s pripombo, da lahko od omenjenega termina naprej vsakdo naroča pri salini v Osojah sol v poljubnih množinah in sicer v grudah. S tem se je izpolnila želja, ki se je odstrani kmetijskih prebivavcev že neštokrat izrekla. Mi se veselimo tega uspeha, h kateremu so agrarni poslanci v državnem zboru zelo mnogo pripomogli, za kar jim bodi izrečena prisrčna hvala.

Oddaja eraričnih otrob v zimi 1908—1909.

C. kr. poljedelsko ministrstvo je sporazumno s c. kr. finančnim ministrstvom z ozirom na pomanjkanje krme sklenilo, da dovoli oddajo eraričnih otrob kmetovavcem v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel za dobo 1908—1909 za polovico vsakokratne dunajske cene.

Ker svota, ki jo je dala vlada na razpolago, nikakor ne zadostuje, da bi se pomanjkanju vsaj deloma odpomoglo, ker zaradi neprimerno visokih cen kmetje ne morejo kupovati sena, bo oddaja eraričnih otrob za polovično ceno tem bolj ugodno vplivala, če bodo otrobi, ki se bodo oddali pri skladiščih v Mariboru in v Gradcu, ostali na Štajerskem in če se ne bodo dajali iz dežele. Iz tega vzroka sta zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem in osrednji odbor kmetijske družbe na Štajerskem prosila c. kr. poljedelsko in c. in kr. vojno ministrstvo, naj oddajo z ozirom na veliko pomanjkanje krme vse otrobe od žita in pšenice, ki se bodo v mlenjski periodi 1908/9 dobili pri vojaških oskrbovališčih v Gradcu in Mariboru, za polovico dunajske cene zvezi gospodarskih zadrug v Gradcu, da jih razdeli med kmetovavce, ki trpe pomanjkanje krme.

Kako se pripravi seme za setev.

(Izviran spis.)

(Piše Franc Škerlec v Vičancih pri Veliki Nedelji na Spodnjem Štajerskem.)

Kakšno seme bodeš sejal, takšno bodeš žet; velikokrat pa še slabše. Znam, da imaš tudi ti, dragi tovariš kmetovavec, v tem oziru prepričanje. Poznam veliko posestnikov, ki ob času setve, ako sam nima priložnosti, pa zapove kaki stari ženici: babica, Vi nam bodete danes žito očistili. Uboga stara babca vzame pokvarjeno rešeto, ga napolni tako, da komaj vzdigne, zavrti parkrat na okrog, da izleti nekoliko praha in navadnega žita skozi rešeto, potem pa vsiplje na drugi kup in to ponavlja tako dolgo, dokler ni z delom gotova. Hajdi, zdaj pa pojedemo sejat. Na njivi, kadar seje svoje po stari metodi zložene ogone z štirimi brazdami, leti po razgonu kakor jazbec v koruzo, meni nič, tebi nič, samo da se delo opravi in zrnje pomeče. Ko vlačí, ima vse druge misli, mesto da bi se na brano oziral, v kateri ima take zobe, ko dvajset let stara krava. Niti na misel mu ne pride, da je dobro orodje pol dela in da bi njivo pred setvijo pobranal ter grude razdrobil. Ko žito iz zemlje priluka, ima tu in tam cele kupe rastlin, ker je seme z brano skup privlekel. Ker pa ni pred setvijo že zorane njive povlačil, ima od začetka do konca po črtah pregoste rastline in to sledi iz tega, ker je seme padlo v one jarke, kjer prideta dve brazdi skupaj. Kjer pa je bil pred setvijo in pred brananjem zvišen prostor, nima skoraj nobene rastline in to vsled tega, ker je brana zemljo s semenom vred potegnila v imenovane jarke. Na ta način nima vsredini ogona, kjer je boljša zemlja, drugo ko plevel, ker že mogoče deset let ni naredil prahe, da bi pokončal nepotrebni plevel.

Nekoč me je zavrnil neki starokopitnež, ko sem mu priporočal, da naj svoje

seme očisti skozi stroj, takozvani Trieur, rekoč: kaj pa vraga, bom še od mašine plačeval in ako neočiščeno seme sejem, imam boljšo klajo. Regimenten odgovor na to in njegovemu tovarišu bedaku. Ako imaš njivo, imej jo: travnika in njive pa ob enem in na jednom prostoru nemoreš imeti, ker čudeži se malokje godijo. — Ob času žetve pa je bogokletno preklinjal vreme, hudo zimo, gnoj in njivo, rekoč: da se taka drasa nahaja v gnoju, v zemlji in tako dalje. (Mislím, največ pa v njegovi glavi). Proč torej s tako naredbo!

Cenjeni posestnik polja! Ni samo zadosti, da pustiš žito lepo dozoreti, lepo suho posušiti in očistiti skoz Trieur, na pognojeno in dobro obdelano zemljo ob pravem in ugodnem času posejati ter zatirati plevel. Pomni! Očisti lepo zdravo seme na takozvani Sortier-Trieur, skoz katerega dobiš tri vrste zrnja. Debelo, srednje in pa drobno. Prvi razred je lepo debelo zrnje; tega sejaj, ko imaš že zemljo drobno povlačeno in sicer s sejalnim strojem (Breitsä-Maschine) na široke ogone, recimo s 30 do 60 brazdami.

Morda bodeš vprašal, zakaj pa ravno z mašino in ne z rokami. Kratek odgovor na to: prvič: z mašino spraviš seme vse jednako globoko v zemljo, drugič je pa zrnje jednakomerno eno od drugega oddaljeno. Ker pa so zrna tudi vsa jednako debela, jednako močna, bodejo tudi vsa jednako visoko zrastle, ako imaš k temu jednako zemljo in v enakem kulturnem stanju. Treba ti je žito potemtakem samo izčeliti in izpadlo bode vse zrnje razun iz povresla. Ako nimaš k temu potrebne kapitala, da bi si nakupil omenjeno mašino, kaj zato? Pristopi kot član h kateri podružnici c. kr. kmetijske družbe in tam si lahko kaj takega izposodiš.

Dragi tovariš kmetovavec! Ako ne verjameš mojim besedam, se lahko dejanjsko sam prepričaš in ako enkrat poskusiš, gotovo ne bodeš drugače ravnal, kajti že pri setvi prihraniš veliko semena, in trud se ti bode obilno poplačal.

Ne gledaj postrani novih reči,

Ker večji pridelek se tebi smeji.

V Vičancih, na god sv. Martina, 1908.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Seja dne 10. novembra 1908. Začetek ob 10. uri predpoldne.

Navzoči so gospodje: Oba podpredsednika Henrik vitez pl. Plessing in Roman Neuper, zastopnik visoke vlade c. kr. dvorni svetnik vitez pl. Hammer-Purgstall, 15 članov O. O., knjigovodja Walter in glavni tajnik Juvan kot zapisnikar.

Svojo odsotnost so opravičili gospodje: Rudolf Dehne, Edvard Januschke, Rihard Klammer in eksclenca dr. Janez grof Meran.

Podpredsednik gospod Henrik vitez pl. Plessing otvori sejo in da najprej zapisnik v vpogled krožiti pri članih. Nato se preide na posvetovanje o izvršitvi sklepov 85 občnega zbora kmetijske družbe in sicer:

Predlog podružnice St. Jur ob juž. žel. Visoki O. O. naj v postavodajavnih korporacijah dela na to, da se bo lovska postava bistveno spremenila v korist kmetovavcev. Posebno se naj dovoli, da se zajci v onih krajih, kjer delajo zelo veliko škodo, popolnoma zatrejo.

Predlog podružnice Ormož: Visoki osrednji odbor se prosi, naj dela na to, da se bo lovska postava tako spremenila, da se bo zajec, ki je na polju, v sadunosnikih in vinogradih splošno znan škodljivec, popolnoma pokončal.

Poročevavec, drugi podpredsednik Roman Neuper poroča obširno o raznih pritožbah, ki so se v tem oziru oglasile med kmetovavci Spodnje Štajerske in pravi, da se mu zdi akcija, ki dela na to, da se te neprilike odpravijo, upravičena. Opozarja na slabo stran v postavi, ki dovoljuje le onim občinam preganjanje zajcev, ki imajo 5% zemlje posajene z vinogradi dočim drugi kraji, ki imajo veliko in razvito sadjerejo, ne uživajo te ugodnosti. Zato se mu zdi upravičeno, da se naj postava času primerno spremeni in zato predlaga poročevavec:

O. O. skleni, da se naprosi visoki deželni odbor, da se naj pri reviziji lovske postave priznajo občinam z razvito sadjerejo brez-pogojno ugodnosti § 57 lovskega zakona. Sprejeto.

Predlog podružnice Bruck ob Muri: O. O. se prosi, naj dela na to, da se § 91 lovskega zakona z dne 23. decembra 1906 v toliko spremeni, da bo veljala za prizivno instanco politična oblast.

Poročevavec drugi podpredsednik Roman Neuper meni, da hoče podružnica s tem predlogom na vsak način spremeniti § 91 lovskega zakona. Proti temu namenu pa ima referent svoje pomiselke, ker bi se stem odpravila uprava, pri kateri se pričakuje po § 79 lovskega zakona popolna nepristranost in znanje kmetovavskih in logarskih razmer; odločitev političnih uradov je bila nekdanje sicer v navadi, a kmetovavci je niso želeli in ravno zaradi tega so se v novem lovskega zakonu ustvarila in uvedla razsodišča. Iz tega vzroka predlaga poročevavec:

Predlogu podružnice v Brucku o. M. za sedaj ni mogoče ugoditi, ker bi uspeh, ki ga podružnica pričakuje od spremnitve § 91 lovskega zakona, lahko zelo dvomljivo vplival na spremembo položaja. Sprejeto.

Predlog podružnice v Lieznu. 85. občni zbor c. kr. štajerske kmetijske družbe skleni, da se naj vse leto strelja velika divjačina.

Poročevavec podpredsednik Roman Neuper se ne strinja s tem, da se naj popolnoma odpravi varstvena doba, in sicer, kakor drugi kmetovavci, iz tega vzroka, ker bi to pomenilo popolno uničenje velike divjačine. Sicer pa se govori, da se je, odkar velja nova lovska postava, število velike divjačine zelo znižalo. Če pa dela velika divjačina ne-

katerih sosednjih lovov kateri občini škodo, potem se priporoča, da se v tem slučaju posluži občina določb § 56 lovskega zakona. Isto velja za one, ki imajo služnostne pravice; zato predlaga poročevavec:

Ker bi bila popolna odprava varstvene dobe za veliko divjačino brez uspeha, še za sedaj ni mogoče ugoditi predlogu. Podružnici pa se priporoča, da se posluži § 56 lovskega zakona. Sprejeto.

Predlog podružnice v Lieznu. 85. občni zbor c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem skleni, naj se še enkrat dela z najstrožjimi sredstvi zoper gojenje divjačine. Poroča podpredsednik Roman Neuper.

Taka prepoved se v lastnih lovih ne da doseči, pač pa se lahko vzamejo sredstva lastnikom lovov, da se divjačina ne bo mogla v preveliki meri gojiti. V prvi vrsti se naj misli na to, da se prepove kupovanje sena za krmljenje divjačine. Kako upravičeno je tako stremljenje, to se vidi posebno letos, ko je bilo zaradi pomanjkanja krme treba zaklati toliko domače živine, s čemer se je število naše domače živine in ž njim naše narodno gospodarstvo znatno zmanjšalo, dočim se je krma porabila za krmljenje divjačine. Država in dežela sta morali letos priskočiti, in iz javnih sredstev se je morala vzeti podpora za kmetovavce, ki so bili v stiski. Dasi se mu zdi vsa stvar že precej zapoznala, vendar meni poročevavec, da mora izvršuje gorenji sklep predlagati sledeče:

Osrednji odbor skleni, naj se z ozirom na občutno pomanjkanje krme takoj dela pri vladi na to, da se prepovedo s posebnim odlokom nameravani nakupi krme za krmljenje divjačine. Sprejeto.

Predlog podružnice Oberzeiring. O. O. naj dela na to, da se ustvari postava, ki bo prepovedovala nakup kmetskih posestev za pristave ali za lovske namene, predvsem onih posestev, s katerimi bi se lahko živila ena družina. O tej stvari, ali zadostuje za preživitev ene družine, naj sklepa občinski zastop.

Poročevavec podpredsednik Roman Neuper opozarja na to, da trdi predlagatelj, da je bila v štiridesetih letih pretečenega stoletja posebna postava, ki je prepovedovala nakup kmečkega posestva, ki bi lahko preživljalo eno kmečko rodino, za lovske namene. Žalibog se poročevavcu ni posrečilo najti to postavo. V okraju Oberzeiring se je v zadnjem času pokupilo mnogo posestev za lovske namene, tako da so sedaj celi doli in občine brez ljudij. Primanjkljaj pri davkih je imel za državo, deželo, okraj in občine slabe posledice in sedaj je nujno potrebno, da se vsa stvar za bodoče zabrani. Poročevavec priporoča v to sledeče predloge:

a) Prisilna prodaja zadolženega kmečkega posestva, ki bi pa lahko preživljalo eno družino, v lovske namene, se naj onemogoči s tem, da dá država lastniku triodstotno posojilo na dolgi rok. Posestnik, oziroma njegovi pravni nasledniki, bi se morali pogodbeno za-

vezati, da bodo posestvo sami nadalje obdelovali.

b) Principijelno se naj prepove, da bi se samostojno kmečko posestvo, ki lahko preživlja eno rodobino, z veliko ponudbo prodalo za lovske namene tedaj, če dokaže občina, v kateri leži omenjeno posestvo, da se na njem lahko redi samostojna družina.

Osrednji odbornik Czeicke je proti temu, da se ti predlogi sprejmejo, ker se s temi omejuje osebna svoboda posesti, dočim meni glavni tajnik Juvan, da bi se dal odstavek a) najbolje rešiti z ustvaritvijo postave o kmečkih rentnih posestvih. Gospod zastopnik vlade nima prav nič zoper odstavek a), glede predloga b) pa se boji, da se ne bo dal izvesti, ker se ž njim preveč omejuje osebna svoboda privatne lasti in ker ni nobenega dovoljnegajamstva, da se bo točno in pravilno izvajal. Poročevavec in glavni tajnik Juvan nista tega mnenja in poročevavec vzdržuje v polnem obsegu odstavek a), drugi odstavek pa umakne. Pri glasovanju se sprejme odstavek a).

Predlog podružnice Graška okolica. Visoki O. O. naj se obrne s prošnjo do vlade, oziroma do državnega vojnega ministrstva, da se naj pri ponudbenih razpisih vojaških dobav da producentom, predvsem pa kmetovavcem in kmetijskim zadrugam prva roka, če obljubijo, da bodo dobavljali za isto cenoko prekupei. Visoki O. O. naj blagovoli ta predlog obravnavati kot nujen, da se bo ta način uvedel že pri razpisu dobav v tekočem letu.

Poročevavec član O. O. dr. E. Klusemann opozarja na to, da ta predlog ni več potreben, ker je visoko poljedelsko ministrstvo z odlokom z 26. dne oktobra 1908, št. 42.904/1504 v predlogu izraženim željam že v polnem obsegu ugodilo. Zato predlaga:

1. Navedeni odlok ministerstva se naznani podružnici.

2. Visokemu c. kr. poljedelskemu ministrstvu se naznani, da se O. O. odgovarjaje na ta odlok v polnem obsegu pridružuje izjavi Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, ki jo je poslala 4. dne novembra 1908, št. 21.429 visokemu c. kr. poljedelskemu ministrstvu.

V debati o tej stvari naznani član O. O. Zweifel slučaj dobave sena za garnizijo v Radgoni, ki se je — v nasprotju z obstoječimi predpisi — izvršila iz Ogrskega. Poročevavec vzame to naznanilo na znanje in predlaga, naj se ta stvar stavi na dnevni red prihodnje seje O. O., ker meni sam še o tej točki podati par slučajev. Vsi predlogi se nato sprejmejo.

Sklepanje o predloženi prošnji za ustanovitev podružnice za Brežice - Okolico. Poroča član O. O. gospod Ferdo Roš.

Ker nimata podružnici Videm in Brežice nobenega ugovora zoper ustanovitev nameravane podružnice, meni predlagatelj, naj se prošnja principijelno ugotovi. Za sedež podružnice se naj izvoli Zakot, tembolj, ker je poročevavec izvedel, da

se meni v tej občini ustanoviti podružnica. Zato predlaga:

Prošnji gospoda Franca Gerec, veleposestnika v Pišecah pri Brežicah, za ustanovitev kmetijske podružnice za brežiško okolico se ugotovi na ta način, da se dovoli ustanovitev podružnice v občini Zakot.

V imenu podružnice v Brežicah izjavi član O. O. gospod Reitter, da se strinja z ustanovitvijo podružnice v Zakotu, ker bo večina njenih članov iz te občine, dočim se za Bizeljsko priporoča ustanovitev posebne podružnice. Predlog poročevavca se sprejme.

Sklepanje o prošnji za ustanovitev podružnice pri Sv. Martinu ob Paki. Poroča član O. O. gospod Robič.

Poizvedovalo se je, ali se naj ugotovi tej prošnji ali ne. Vse sosednje podružnice in sicer Šoštanj, Vransko in Žalec so podale izjave, da nimajo nič proti ustanovitvi posebne kmetijske podružnice pri Sv. Martinu ob Paki, oziroma da priporočajo ustanovitev take podružnice. Zato stavi poročevavec predlog:

Visoki O. O. blagovoli skleniti ustanovitev kmetijske podružnice pri Sv. Martinu ob Paki. Predlog se sprejme.

Sklepanje o prošnji za ustanovitev kmetijske podružnice v Stradnu. Poroča glavni tajnik.

Z ozirom na veliko prostranost stradenske fare in na veliko število njenih prebivavcev, ki bo lahko dalo mnogo članov za ustanovitev kmetijske podružnice, dalje, ker je že nad 50 gospodarjev prijavilo svoj pristop in ker podružnice v Gleichenbergu, Cmureku in Radgoni ne ugovarjajo zoper to ustanovitev, predlaga poročevavec, naj se ugotovi prošnji gospoda Fürpassa in tovarišev in naj se dovoli ustanovitev podružnice v Stradnu. Predlog se sprejme.

Podružnica na Vranskem prosi, naj se dajo šolarjem četrtki popolnoma prosto, da bodo lahko pomagali pri kmetijskem delu.

Poročevavec član O. O. gospod Robič meni da lahko o tej stvari le deželni šolski svet kaj ukrene. Dasi ne pride mnogo dnij v vpoštevendar je prošnja zaradi velikega pomanjkanja delavskih močij vsega upoštevanja vredna. Zato predlaga, naj se prošnja vranske podružnice pošlje s primernim priporočilom deželnemu šolskemu svetu. Se sprejme.

Nato poroča član O. O. dr. Leuschner o perutninarskih stvareh, naj se podeli brežiški podružnici nekaj glav plemenske perutnine.

Poročilo in predlog rastlinorejskega odseka. Poročevavec član O. O. prelat P. Sales Bauer poroča najprej o konstituciji, ki se vzame na znanje. Izvršitev predlogov 85. občnega zbora.

a) Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki O. O. se naj naprosi, da vpliva pri visoki vladi na to, da se naj podpore za poskusna gnojenja in za ustanovitev velikih gnojišč v bodoče ne dajejo zvezi

gospodarskih zadrug, pač pa naj dobijo namesto tega kmetijska preizkuševališča v Mariboru in v Gradcu primerne državne doneske. Poroča član O. O. ravnatelj Schmid.

Poročevavec pravi, da se je v sekciji seji splošno čutila ost, ki je v tem predlogu naperjena proti zvezi gospodarskih zadrug. Zato se ne strinja s tem predlogom in ne zdi se mu primerno, da bi se izvedel, ker v njem stavljen želje niso upravičene in ker je zveza vedno stremela za tem, da spolnjuje svoje naloge. Zato ne more odsek priporočati predloga rogaške podružnice, naj ga O. O. izvede. Pač pa bi bilo želeto, da stopi zaradi nekaterih pristožb, ki so povzročile ta predlog, naravnost z zvezo gospodarskih zadrug v stike in naj poprosi kmetijski preizkuševališči, da pomagata pri poskusnih gnojenjih in pri preiskovanjih in pri preiskovanju rezultatov. Se sprejme z odobravanjem na znanje.

b) Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki O. O. naj posreduje pri visokem deželnem odboru, da bo, kakor prej, pri izvedbi malih meliorizacijskih načrtov tudi zanaprej prevzela stroške za nadzorovanje dežela, da se dovoljene melioracije zaradi pomanjkanja drenaženih cevij ne bodo zavlačevale, naj drenažnih cevij ne naročajo za vsakokratno rabo inženjerji, ampak naj ima deželni kulturni zavod za celo deželo v evidenci potrebo drenažnih cevij in naj opravi časa naroči večje število. Poročevavec član O. O. Stocker.

Ker je poročevavec zadržan, poroča na njegovem mestu član O. O. prelat F. S. Bauer.

Spremembe v nadzorovanju in podpiranju melioracij je uvedlo c. kr. poljedelsko ministrstvo. Cevi se v zadnjem času naročajo skupno na zalogo. Zaradi tega je sklenil odsek, priporočati osrednjemu odboru, da sprejme le prvi del predloga, namreč do pasusa „... nadzorovanje dežela“, ostali del pa zavrne. Se sprejme.

d) Predlog podružnice Oberzeiring. O. O. se naprosi, naj se na pristojnem mestu zavzame za to, da se bo postava o nadzorovanju potokov in rek revidirala. Poročevavec član O. O. prelat P. S. Bauer.

e) Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki O. O. se naj naprosi, da se zavzame za to, da se bo izvolila posebna komisija, ki bo potoke in druge vodotoke preiskala in naj se takoj odpravijo največje zapreke uradno.

Poročevavec član O. O. prelat P. Sales Bauer opozarja na določbe vodne postave, ki pravijo, da se morajo bregovi vodotokov, struge, jezi in zajeze tako narediti in v takem stanju ohranjovati, da ne delajo škode in ne povzročajo preplavov in povodnji. Zato predlaga odsek, naj O. O. te določbe preuči in se, če treba, obrne s prošnjo do visokega deželnega odbora, naj jih revidira, oziroma naj se poskrbi, da se bodo res izvrševale.

Po novih pojasnilih pa umakne član O. O. prelat P. F. S. Bauer svoj predlog in sprejme se predlog glavnega tajnika, naj se naprosi poljedelsko ministrstvo, da takoj reformira vodno postavo.

f) Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki osrednji odbor se naj naprosi, da se bo prihodnjič pri trasiranju železnic pritegnil deželni kulturni inženjer, ki bo imel nalogo varovati pravice posestnikov v slučaju, da bi hoteli (po dokončani stavbi železnice) svoje travnike osušiti in bi morali skrbeti za odtok v potok skozi ali pod železniškim nasipom. (Naj se poskrbi, da bo železnica že pri stavbi pustila v nasipu dovolj široke in globoke presledke, oziroma naj se poskrbi za reverz, da bo železnica ob svojem času sprejela in dala na lastne stroške narediti odtok skozi nasipe.) Poročevavec, član O. O. prelat P. F. S. Bauer predlaga, naj se ta predlog izvrši, naj pa se raztegne tudi na napravo cest, regulacijo vod in stavo jezov. Se sprejme.

g) Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki O. O. se naj naprosi, da se naj takoj zavzame pri visoki vladi in deželnem odboru za regulacijo Sotle. Poročevavec član O. O. prelat P. F. S. Bauer predlaga, naj se ta predlog izvrši. Dvorni svetnik vitez pl. Hammer-Purgstall naznani, da je stvar že v teku in da se bo kmalu sklenila. Predlog se sprejme.

Predlog podružnic Gradec-okolica, Judenburg, Sv. Mihelj nad Ljubnim (G. Št.) O. O. se naprosi, naj blagovoli izposlovati pri poljedelskem ministrstvu podporo, da se bo lažje nakupovalo travno semenje za napravo novih umetnih travnikov. Tudi se naj naprosi deželni odbor, da se znesek, ki ga vsako leto pod tem naslovom vstavi v svoj proračun, zviša in da c. kr. kmetijski družbi na razpolago. Poročevavec, član O. O. dr. Hotter predlaga v smislu gorenjega predloga natančno detajliran predlog, v katerim predlaga med drugim, naj se posestnikom, ki si mislijo napraviti nove travnike, povrne $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ stroškov, ki so jih imeli za nakup travinega semena. Predlog se sprejme.

Predlog podružnice Rogatec-Slatina. Visoki O. O. naj se naprosi, da blagovoli doseči pri c. kr. namestniji, da bo ta svoje podrejene urade ponovno opozorila na postave in odloke, ki veljajo za varstvo rastlin, da jih bodo vestno izpolnjevali; nadalje se naj naprosi visoki deželni odbor, naj opozori potovalne učitelje, da ljudi o tej stvari poučijo. Poročevavec član O. O. gospod dr. Göhlert.

V smislu sekcijinega predloga predlaga referent, naj se žandarjem naroči, da pazijo pri patroliranju na škodljive rastline, posebno na deteljično predenico in osat, dalje naj se opozorijo potovalni

učitelji, da bodo pri svojih predavanjih delali na to, da se bodo postavne določbe tudi izvrševale.

Dvorni svetnik vitez pl. Hammer-Purgstall omenja, da so vse postavne določbe zoper deteljično predenico, osat in drevesni lim brezuspešne, dasi opozarjajo vsako leto okrajna glavarstva občine, naj delajo na to, da se ti škodljivci zatro. To se bo le tedaj zboljšalo, če se bo stvar odzela občinam in če se bodo postave reformirale.

Glavni tajnik Juvan prosi poročevavca, naj umakne predlog odseka in naj dela pri deželnem odboru na to, da se bodo te postave reformirale.

Poročevavec se strinja s tem in zato se sprejme predlog družbinega glavnega tajnika.

Predlog podružnice Rogatec-Slatina: Visoki O. O. se naj naprosi, da poskrbi pri zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem, naj da vsa naročena semena brez izjeme še enkrat kontrolirati od deželne poskusne in kontrolne postaje v Gradcu; če bi zveza tega ne marala storiti, najkmetijska družba sporazumno s kulturnotehnično postajo in postajo za kontrolo semenja seme sama naroči in da preiskati. Poročevavec član osrednjega odbora ravnatelj Schmid.

Ker se zveza pač ne bo branila dati preiskati seme od poskusne postaje, bo dovolj, če se ji pošlje za to pismena prošnja, kar se sprejme z dodatkom, da se naj semenje pravočasno naroči, da se bo lahko dalo še enkrat preiskati. Se sprejme.

Predlog podružnice St. Jur ob juž. žel.

Visoki O. O. naj dela pri mero-dajnih korporacijah na to, da bodo smele kmetijsko semenje prodajati, le korporacije, če pa se to semenje dovoli tudi trgovcem, potem morajo ti, kakor vsi, ki prodajajo semenje, oddajati le seme, ki ga je kaka c. kr. poskusna postaja preiskala glede čistosti in kaljivosti; tudi bi morali biti pod kontrolo. Poroča član O. O. ravnatelj Schmid.

Ta opozarja na velike težkoče, s katerimi je zvezana izvršitev takega predloga, ki bi zelo otežkočil življenje spoštovanega stanu trgovcev s semenjem. Zboljšati se da le s tem, da se kupuje seme le od trgovcev, ki so pod uradno kontrolo in da potovalni učitelji ljudstvo primerno poučijo o tem. Iz vseh teh razlogov predlaga odsek, naj se predlog podružnice v St. Jurju ob juž. žel. v tej obliki odkloni. Sprejeto.

Nato utemeljuje glavni tajnik Juvan sledeči nujni predlog:

Z ozirom na velikanske denarne žrtve, ki jih bo moralo trpeti od ogrske in inozemske konkurence stiskano avstrijsko kmetijstvo za nameravano socijalno zavarovanje nepremožnih poklicov, smatra O. O. za nujno potrebno, da se zavaruje naše kmetijstvo z dovoljno carinsko in trgovinsko politiko, da se za oh-

ranitev kmetskega in delavskega stanu ustvari primerne varstvene postave, ker sicer zna kmetski stan pod žrtvami za bodočo socijalno oskrbo propasti. Zato je zahteva po odškodnini popolnoma upravičena. Zato so zastopniki štajerskih kmečkih občin v državnem zboru in vodstva nemške agrarne stranke in proste agrarne zveze nujno prošeni, naj le tedaj glasujejo za nameravano socijalno zavarovanje, če bo dala vlada zagotovilo, da bo že v letu 1909. prinesla osnutke postave o delavskih domih in kmečkih rentnih posestvih. Predsednik da glasovati o nujnosti, ki se sprejme.

Ker se ne oglasi nihče k besedi, da predsednik predlog na glasovanje; predlog je bil soglasno sprejet.

Povabilu splošne zveze gospodarskih zadrug na Dunaju, naj se družba udeleži konference zaradi razširjatve dunajske borze za surovo maslo, ki se bo vršila 13. novembra, se ugotovi; za delegata se izvoli glavni tajnik Juvan.

Podpredsednik Henrik vitez pl. Plesing proglasi nato zapisnik zadnje seje 3. dne septembra 1908 za odobren in zaključni sejo.

Potovalna predavanja o perutninarstvu na Srednjem in Spodnjem Štajerskem. 419a—W

Da se bodo potovalna predavanja o perutninarstvu vršila intenzivneje, se je osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe v svoji seji 2. julija t. l. izrekel za predlog perutninarstva odseka in naprosil gospode Armina Arbeiter, upravitelja deželne bolnice za umobolne v Feldhofu pri Gradcu, Otmarja Maldeghem, graščaka v Falkenhofu pri Andritz in Janeza Pechany, upravitelja deželne hiralnice v Schwanbergu, naj prirejajo na podlagi Arbeiterjeve knjižice, in na vsakokratno poziv načelstva kmetijske družbe po raznih krajih Srednje in Spodnje Štajerske potovalna predavanja o perutninarstvu.

Zato prosimo vse cenjene podružnice, naj nam blagovoli naznaniti svoje želje, naj se ta ali oni teh gospodov k njim pošlje in predava o perutninarstvu.

Omenjamo še, da sta gospoda upravitelja Arbeiter in Pechany na razpolago le ob nedeljah in praznikih.

Zborovanja podružnic in krajskih društev.

Šmihel nad Mozirjem, 23. novembra. Vabilo na potovalno zborovanje, ki se vrši dne 6. decembra t. l. ob $\frac{1}{2}$ 9 uri predpoldne v gostilni gosp. Antona Stermška p. d. pri Kokencu v Mozirju. Predaval bode gosp. potovalni učitelj Martin Jelovšek v živinoreji. Vsi člani in tudi drugi se vabijo k obilni deležbi.

J. Pušenjak, načelnik.

Iz podružnic in krajskih društev.

Št. Ilj v Slov. gor. Oni p. n. člani, ki še niso plačali svoje članarine za leto 1908., so nujno prošeni, da pošljejo nemudoma 3 K ali podružničnemu vodstvu ali pa blagajniku gospodu Janezu Baumannu pri Št. Ilju.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.

Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Vnovčevanje živine.

Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji in poslovni odbor vnovčevalnice za živino na Dunaju sta sklenila, da naj kmetijska vnovčevalnica za živino, ki se je pečala doslej le s posredovanjem pri nakupu in prodaji klavne živine, raztegne svoje posredovanje tudi na nakup in prodajo plemenske in rabne živine in s to akcijo se je sedaj že začelo. V ta namen se osnuje posredovalnica za plemensko in rabno živino, ki je naprodaj pri splošni zvezi. Ta ne bo sama prodajala in kupovala, ampak hoče samo seznanjati kupce in prodajavce in jim dajati priložnost, da lahko stopijo brez mešetarjev in prekupcev v trgovske zveze.

Svoje posredovanje omejuje za sedaj samo na to, da bo sprejemala ponudbe za nakup in prodajo, in sicer ne le od zadrug in društev, ampak tudi od posameznikov; te ponudbe in vprašanja bo vsakih 14 dni ali še pogosteje, sestavila v zapisnike in jih oddajala na zahtevo eventualnim reflektantom s prošnjo, naj se v slučaju potrebe obrnejo direktno na producenta ali pa na kmetijsko vnovčevalnico za živino na Dunaju. Vsaka ponudba se za sedaj sprejme le enkrat v zapisnik. Ponudbe pa se lahko, da si so bile že enkrat poslone, pošljejo še v drugič.

Za naznanilo živine, ki se misli oddati ali kupiti, se rabijo posebni obrazci, ki se pošljejo vestno izpolnjeni splošni zvezi na Dunaj. Tukaj opozarjamo izrecno, da ni posestnik, če nam kaj ponudi, nikakor navezan na to, da bi moral svojo živino prodati le z našim posredovanjem, ampak vsakdo lahko živino, najsi jo je tudi nam ponudil, proda komu drugemu ali kje drugje. Ravno tako lahko tudi kupec, ki se je obrnil na nas, kupi svojo živino kje drugje.

Prodaje, ki so se izvršile s posredovanjem našega zavoda za vnovčevanje plemenske in rabne živine, se nam morajo z dopisnico naznaniti. Če se pri nas prijavljena živina proda komu drugemu ali drugje brez našega posredovanja, se nam mora to tudi naznaniti. Ravno tako mora kupec, ko je kupil živino, naznaniti, ali jo je kupil z našim posredovanjem ali ne. Tudi za to se dobijo pri nas obrazci.

Posredovalnica za plemensko in rabno živino na Dunaju pa tudi s svoje strani ne prevzame nobenega jamstva, da se bode pri njej prijavljena živina tudi njenim posredovanjem prodala, tudi ne more prevzeti nobenih odgovornosti za zanesljivost kupcev.

Posredovanje se vrši za prodajavca in kupca brezplačno; ne zaračunijo se niti stroški niti provizije.

K sklepu še omenjamo, da se naj vsi dopisi glede posredovanja pri nakupu in prodaji živine pošiljajo splošni zvezi na Dunaju (Allgemeiner Verband, Wien, I., Schauflegasse 6), izjavljamo, da dajemo drage volje še vsa nadalnja pojasnila in vas prosimo, da blagovolite kmetijsko prebivalstvo Vaše okolice poučiti o namenu in delu te posredovalnice.

II.

Navodilo za snovanje zadrug na vnovčevanje živine.

(Dalje in konec.)

Zadružna prodaja živine ni spojena nikakor z večjimi stroški, kakor jih mora trpeti trgovec. Trgovcu pa se pri vseh stroških še splača, torej lahko tudi zadruga pri tem kaj zasluži. Če lahko živi trgovec vkljub stroškom in prevzetemu riziku s trgovino z živino, če postane večkrat celo bogat, potem lahko prevzame tudi zadruga te stroške in ta riziko ter porabi zaslužek v korist svojim članom. Najboljši dokaz za resničnost te trditve pa dobimo, če primerjamo stroške trgovca in zadruga.

1. Trgovec se mora okoli voziti ali hoditi, po gostilnah živeti, ima torej pri tem velike stroške, če hoče kupiti živino. Zadruga nima teh stroškov.

2. Trgovec mora imeti pogosto enega ali več priganjačev, agentov ali posredovavcev, ki jim mora plačevati provizije. Zadruga tega ne rabi in si prihrani tako stroške.

3. Zadruga mora spraviti živino po železnici na sejme; trgovec ravno tako. Ti stroški so torej enaki.

4. Zadruga mora plačati tehtarino, stojnino in sejsmske pristojbine, ravno tako tudi trgovec. Ti stroški so torej tudi povsodi isti.

5. Zadruga mora plačati na sejmu komisijske pristojbine, trgovec ravno tako. Ti izdatki so torej enaki.

6. Zadruga mora svojo živino zavarovati. Trgovec trpi zavarovalnino sam, plača pa kmetu za toliko manj, tako, da lahko ta riziko prevzame brez nevarnosti. Ti stroški so torej v obeh slučajih enaki.

Stroški zadružne prodaje živine po takem niso večji ko stroški, ki jih ima trgovec. Res je, da mora zadruga sama plačevati svojo upravo. Ti stroški pa so pri praktično urejenem zadružnem prometu tako nizki, da jih večji dobiček pri prodaji živine ne le poplača, ampak da imajo člani pri praktičnem poslovanju in vestni izrabi vsakokratnega tržnega položaja še velik gmoten dobiček iz zadružnega vnovčevanja živine.

Če se ustanavlja kaka zadružna vnovčevalnica za živino, se večkrat sliši pomislek, da morajo člani zaradi prisilne oddaje dajati vso živino zadrugi in da ne

smejo nobene glave prodati naravnos mesarju, kar bo imelo za posledico, da bodo mesarji z vsemi močmi nasprotovali taki vnovčevalnici za živino. Na to se mora odgovoriti, da mesarji skraja res niso prijazni takim zadružnim vnovčevalnicam. To sovraštvo pa navadno ne traja ravno dolgo. Res je, da mesarji sedaj ne morejo kupovati več od posameznih kmetovavcev in da morajo kupovati naravnost pri zadrugi, a izkušnja je pokazala, da se tega kmalu navadijo, da se s tem sprijaznijo, ker je za njih jako komudno, če kupujejo naravnost pri zadrugi, ker si s tem prihranijo trud, čas in izdatke, ki jih imajo, če morajo živino iskati pri posameznih gospodarjih.

Najvažnejši ugovor zoper vstanovitev zadruga pa je v tem, da se pri direktni prodaji iz hleva takoj ve, koliko se bo za živino dobilo, dočim se pri zadružni prodaji še le potem, izve, koliko se je za živino dobilo. Da je prijetno, če se takoj ve, koliko se dobi za živino, to je res; a če se nočeš odreči tej prijetnosti, ne bo mogoče odpraviti škode, ki jo delata kmetijstvu prekupec in mešetar. Da je zadružna organizacija edino primerna oblika za posle kmetovavcev, naj se že kupujejo umetna gnojila ali druge potrebščine, naj se spravljajo v denar gospodarski pridelki, da se mora zveza med producentom in konzumentom vršiti direktno brez posredovanja prekupcev in mešetarjev, to je danes priznano dejstvo. Gospodarsko zadružništvo je doseglo že na tolikih poljih lepe uspehe in jih bo doseglo tudi na polju zadružnega vnovčevanja klavne živine.

Ustanovitev zadruga.*

Taka zadruga se naj ustanovi še le tedaj, če je priglašeni dovolj članov, ki so se izrekli za prisilno oddajo, da je toliko klavne živine, da jo zadruga lahko pošilja v celih vagonih na sejme za klavno živino. Čim več članov ima zadruga, tem lažje si bo pridobila spretnega poslovodjo. Sposobne osebe za načelstvo in vodstvo so nadaljni pogoj za ustanovitev zadruga, kajti od teh je odvisno nadalnje uspevanje zadruga. Dokler pa ni najdenih dovolj oseb za taka mesta, ali dokler niso obljubile svojega sodelovanja, se naj taka zadruga ne osnuje.

Če se je priglasilo za vstop v zadrugo dovolj članov in če so drugače dani vsi predpogoji, potem je dobro, če se obrne pripravljalni odbor na kako zadružno zvezo v svojem okraju s prošnjo za svet in pomoč, ki bo gotovo ustregla tej prošnji. Če je zadruga ustanovljena, je zelo dobro, če pristopi k tej zvezi.

Po ustanovnem občnem zboru se naj poskrbi za to, da se zadruga trgovsko

* Pravila, poslovnik in prometnik za zadruga za vnovčevanje živine se dobe na Dunaju; pošilja jih „Allgemeiner Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften, Wien,“ I., Schauflegasse 6.

sodnijsko registrira. V teku osmih dnij, odkar je prišel odlok o trgovsko sodnijskem vpisu, se mora poslati izvod pravil c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Dalje bode dobro, če stopi zadruga, kakor hitro je vpisana, v zvezo z gospodarsko vnovčevalnico na osrednjem živinskem sejmu na Dunaju, III., St. Marx, ki jo je ustanovila splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji, da bo dobivala od nje redno tržna poročila. Če obstaja v isti deželi kaka gospodarska vnovčevalnica za živino, se naj seveda tudi tej naznani ustanovitev zadruga in naj se jo pritegne k vsej akciji. Če bodo lokalne vnovčevalnice po deželi delale skupno z onimi po mestih, se bo iz tega razvil trgovski promet, ki bo na korist producentom in konzumentom. In če se bo na ta način izločila škodljiva prekupčija, bo to pomenilo lep in velik napredek za zboljšavo naših razmer.

III.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

a)

Dobava sena in slame.

Ker je zvezi poverjena izvršitev podporne akcije, in sicer pred vsem nakupovanje zelo velikih množin sladkega govejskega sena in slame za krmo, lahko sprejema, oziroma posreduje pri velikih, ugodnih ponudbah sladkega sena in slame (ovsene in ječmene). Zato menimo, da je v interesu naših članov, da pošljejo nam svoja naročila, če rabijo večje množine krme.

Dasi bodo rabile naše zadruge mogoče še le v decembru t. l. ali v januarju 1909 sladko seno in slamo za krmo, vendar je potrebno, da si primerne množine že sedaj zasigurajo.

Zato prosimo, da se nam blagovolijo poslati takoj naročila z natančnim naslovom in natančno označeno poštno in železniško postajo in rokom, do kedar se naj pošlje.

Ker lahko zveza oddaja krmo le v celih vagonih, naj se nam pošiljajo le skupna naročila za najmanj 100 meter-skih stotov, kar je ravno en vagon.

Izrečno pa moramo pripomniti, da zveza ne oddaja krme za znižano ceno, kakor se je to godilo za časa podporne akcije, ampak le za razmeroma nizke dnevne cene.

b)

Ponudbe.

Nek član nam ponuja:

10.000 kg bele repe, najboljše kako-

vosti, s podloženo slamo in stranskimi vlogami dobro zapaženo;

10.000 kg žolte Oberndorfske rone, najboljše kakovosti, tudi dobro zavito, se pošlje takoj od postaje Cmurek.

Zaradi nadaljnjih pojasnil naj se blagovolijo zanimanci obrniti na zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2.

III.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem mesecu oktobra 1908. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

posojilnice	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. septembra 1908	—	—	7,959.181	10	2,290.267	04	—	—
Promet oktobra 1908 . . .	243.954	41	385.276	95	89.778	08	101.840	44
Skupaj	243.954	41	8,344.458	05	2,380.045	12	101.840	44
Proč vračila	—	—	248.954	41	101.840	44	—	—
Stanje dne 31. oktobra 1908	—	—	8,100.503	64	2,278.204	68	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

Kmetijske zadruge	Konto vloge				Konto kredita			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. septembra 1908	—	—	1.478	66	584.658	04	—	—
Promet oktobra 1908 . . .	—	—	—	—	95.276	77	9.622	77
Skupaj	—	—	1.478	66	679.934	81	9.622	77
Proč vračila	—	—	—	—	9.622	77	—	—
Stanje dne 31. oktobra 1908	—	—	1.478	66	670.312	04	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca oktobra 1908 K 820.849-88
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca oktobra 1908 " 104.899-54
 Stanje vseh vlog koncem oktobra 1908 " 8,101.982-30
 Stanje vsega kredita " " 1908 " 2,948.516-72
 Uvoz blaga v oktobru 1908 " 85.239-85
 Izvoz " " " 1908 " 50.394-09
 Skupni promet oktobra 1908 K 135.633-94
 Število pridruženih posojilnih društev koncem oktobra 1908: 269.
 Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem oktobra 1908: 65

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž	Jedmen	Oves	Koruzza		Proso
		K	v				K	v	
Celje	50	11 50	10 50	9 50	8 50	9	9	9 50	
Ormož	50	11 50	11	8 50	9	9	9	8	
Gradec	50	11 50	11 25	8 75	10 17	9 25	8 25		
Ljubno	50	14 25	11	9	9 50	9	—		
Maribor	50	11 50	9	9	9 50	9 25	8 50		
Ptuj	50	11 75	10	10	11	9	8		
Inomost	50	11 88	11 88	—	10 65	—	—		
Celovec	50	12	10 15	—	9	8 90	—		
Ljubljana	50	12 50	10	9	9	8 50	—		
Pešt	50	13 24	9 75	7 52	8 35	7 60	—		
Solnograd	50	11 90	10	9	8 80	10	—		
Dunaj	50	12 78	10 41	8 72	8 49	9 21	—		
Linc	50	—	—	—	—	—	—		

Mesto	Kil	Ajda		Bob	Seno sladko		Seno kisló		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v		K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	10	10	—	3 50	3	3	2 50	—	—	—	—
Ormož	50	9	10	—	7	6 50	3	2 80	—	—	—	—
Gradec	50	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno	50	—	13	6	5	4 50	3 75	—	—	—	—	—
Maribor	50	9	10 75	6	—	4	3 50	—	—	—	—	—
Ptuj	50	9	11	7	6	4 50	3 50	—	—	—	—	—

Graško tržno poročilo.

Sejm s krmo in slamo od 16. novembra do 22. novembra 1908. Pripeljalo se je 42 vozov s 386 meterskimi stoti sena in 28 vozov s 233 meterskimi stoti slame; in je bil boljše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisló od K 10.— do K 13.50, sladko od K 10.20 do K 14.—; ržena slama od K 9.— do K 10.—; pšenična slama od K 8.80 do K 9.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K 7.61; ježna slama od K —.— do K —.—
 Sejm z rogato živino dne 26. novemb. 1908. Prignalo se je 515 volov, 180 bikov, 585 krav. 140 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, — bikov, 9 krav, — telet; na Gornje Štajersko 50 volov, 20 bikov, 10 krav, — telet; Predarlberško: 30 volov, 20 bikov, 70 krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: 75 volov, 15 bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: 3 volov, — bikov, 70 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Laško: 6 volov, — bikov, 90 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 72.— do K 80.— (izjemoma K 88.—), poltolsti od K 64.— do K 70.—, suhi od K 54.— do K 62.—; voli za pitanje od K 54.— do K 60.—; klavne krave, tolste od K 50.— do K 62.—, poltolste od K 38.— do K 48.—, suhe od K 24.— do K 34.—; biki od K 52.— do K 66.—; dojne krave do 4. teleta od K 52.—, do K 62.—, čez 4. tele od K 40.— do K 50.—; breje od K 44.— do K 52.—; mlada živina od K 50.— do K 66.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—
 Sejm klavne živine dne 27. novemb. 1908. Zaklana živina: 618 telet, 2766 svinj, 30 komadov drobnice.
 Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K —.80 do K —.92; teleta Ia (izjemna cena) od

K -92 do K 1.04; nemške mesne svinje od K 1.20 do K 1.24; nemške pitanske svinje od K 1.10 do K 1.16; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.20 do K 1.28; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.10 do K 1.16; mesne svinje od K 1.04 do K 1.20, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.04 do K 1.12; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K 1.— do K 1.08; ovce od K —.— do K —.—; kozlički in jagnjeta od K -70 do K -80.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme

Dne 7. decembra v Lučah*, okr. Arvež; v Dobrni**, okr. Celje; v Cmureku**, na Polji**, okr. Kozje; v Sevnici**, v Vuzenici**, okr.

Marnberg; v Ormožu*; na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Celju*.

Dne 9. decembra v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu (sejem s ščetinarji); na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Dobovi*, okr. Brežice; v Mariboru*.

Dne 10. decembra na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gross-Kleinu (sejem s klavno živino), okr. Lipnica; v Gradcu (sejem z rogato živino).

Dne 12. decembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 14. decembra v Jurklostru**, okr. Laško; pri Sv. Križu**, okr. Gornja Radgona; v Studenicah**, okr. Slovenja Bistrica; Št. Peter pod Medvedovim selom**, okr. Kozje; v Št. Ilju**, okr. Maribor.

Dne 15. decembra v Ljutomeru**; v Radgoni*; v Arvežu (sejem z drobnico); v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 16. decembra na Ptuju (sejem s konji, govedom in ščetinarji), v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 17. decembra na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino).

Dne 19. decembra v Brežicah**.

Dne 21. decembra v Laškem**; pri Velikem Sv. Florjanu**, okr. Lonč.

Dne 22. decembra v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 23. decembra na Ptuju (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 24. decembra na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem s rogato živino).

Anton Löschnigg

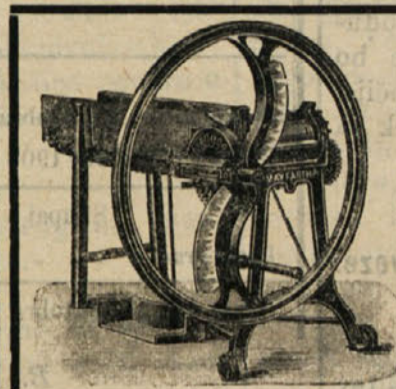
veletržec s papirjem, Gradec, Griesgasse 4

priporoča:

Debeli papir za vlaganje v sode in zaboje za jabolka. Zavojni papir za namizno sadje. Fino papirjevo volno za opremljanje in zavijanje jabolčnih jerbosov in zabojev. Bele in barvaste zrezke svilenega papirja za nalaganje. Etikete, servijete in vrečice za sadje. Pravi pergamentni zavoj v zvitek za prošiljanje sadja, perotnine, grozdja, sira, nadalje Hofheimske in dunajske pase za lovljenje mrčesa, lim in naliman papir v zvitek za lovljenje gosenc.

40a-24

Vzorci in ceniki na razpolago.

Stroje za pripravljavanje krme

rezi, rezanje repe, mline za debelo moko, parnice za krmo, kostljaste peči, sesalke za gnojico

izdelujejo in pošiljajo v najnovejših in priznanih izdelkih

Ph. Mayfarth & Co.
tvornice za gospodarske stroje, livarne in parne kovačnice

Dunaj, II. Taborstrasse 71.

Ceniki brezplačno in poštne prosto. Iščo zastopnikov in preprodajalcev. 398-6

Slab spanec in kava.

Če radi pijete kavo, pa ne morete spati, Vam srce nemirno bije, se roke tresejo in dobite druge neprijetne posledice, poskusite enkrat s kofeina (strupa) prosto kavo HAG (varstvena znamka „rešilni pas“), ki se dobi v zaprtih 1/4 kilogramskih zavojčkih v vseh boljših trgovinah za 1 K in višje. Primerjajte okus te kave z okusom drugih, enako dragih vrst in naši boste, da zaslužiti tudi v tem oziru prvenstvo. Okus je mečji, prijetnejši, duh pa kakor pri najboljših vrstah. Ta kava je edina, ki jo lahko pijejo slabokrvni, nervozni, bolni na ledvicah in protinu, ker nima škodljiv. strupa kofeina. Ta kava HAG se izdeluje pod vednim nadzorstvom kemičnega laboratorija Fresenius v Wiesbadnu od bremenske akolijske družbe za trgovino s kavo. Ne dajte se zmotiti od trgovcev, ki je še nimajo v zalogi, ampak sodite sami. Glaven zastodnik za Štajersko in Gradec: **Ignac Trojan, Gradec**, „Österr.-ungar. Bankgebäude“ Schmiedgasse 35.

Dendrin

(v vodi takoj raztopljiv drevesni karbolin) v zimi 1908 sijajni uspehi!

Cenike, priznanja, vzorce pošilja brezplačno:

Carbolineum - Fabrik R. Avenarius
Amstetten (Nižje Avstrijsko.)

Osredni biró:
DUNAJ, III, Bechardgasse 14.

Cepike

Ia kvalitete vse h običajnih trsnih vrst na navadnih podlagah

imajo na prodaj: I. Štajerska trsničarska zadruga, pošta Juršinci pri Ptuju, trsničarska zadruga pri Sv. Bolfenku pri Središču, trsničarska zadruga v Ljutomeru, trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu. Ceniki se na zahtevo pošljejo brezplačno. 362a-12

ONI VINAR

kateri stane funt SCHICHT-VEGA MILA več, se tisočerno povrne, ker SCHICHTOVO MILO ne zajeda perila in prihrani mnogo dela.

Schicht-

217a-7

milo

Na celem svetu ni za fino perilo nič boljšega ko SCHICHTOVO MILO. Tudi je najcenejše. Pazite na vtisnjeno ime „SCHICHT“.

Oznanila

v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Seno in slamo

stisnjeno v zveznje, najboljšo blago, ponujajo v 200 centnih pošiljkih 349a-2

Evald Tappert & Co.
Stettin, Nemčija.

Vsak

gospodar

415a-1

se naj seznaniti s prednostmi naših novih c. kr. patentiranih

domačih pečij.

Lesu in prostora se prihrani 50 do 80% in doseže se znamenita domača peka. V teh pečeh se lahko suši sadje in zelenjava, meso se v njih krasno speče. Narejene so te peči od onih za 4 kolače (100 K) do onih za 40 kolačev in se dajo lahko postaviti v kuhinji, na hodniku ali kje drugje. Če se nam prej naznani, smo radi pripravljeno pokazati te peči pri peki.

Vsaka peč se da šest tednov na poskušnjo.

Kdor nam piše dopisnico, dobi brezplačno in poštne prosto cenik. Vsa nadalnja pojasnila dajejo drage volje

BRATJE WEGMANN, Maribor na Dravi.